

Muitalægje

~
cuvgetusa haleduvvidi sami gaskast.

Num. 10.

November manost 1874.

2be jakkodak.

Buorre bæive!

Lasse 9ad Nummeri.

Go dal æmbo daid olbmuid dutkam, sin jurdagid ja gævatusaid, de im mate varmes vaimostam šaddat nuft illui, go dalle, go æra olmuš nalid gæčadam. Dastgo, vaiko mangas stuorra æloiguim botte, de boastol adnujuvvui ædnagin dat hærvas davver, maina legje mattet sikke ječasek avkotet ja olluidi buore dakkat. Avden varre čokkaidi ja viltidi dat bigjui gibmut, nuftgo njalme sakka migjidi muitala. Histoarjalaš čallagak ja diedok dai olbmui birra læk nuft aiga jabmam, atte, jos dak goassegen ležžik læmaš sin gaskast, mi aitus illa læ jakkemest, dak æi æmbo dittu æige muitu. Sabmalažast i læk aldes mikkege.

Jos sabmelažak galgašik bæssat oudenlæbbui ditui ja jierbmalašvutti, de si færtijek æra olbmui histoarja, čallagid ja oappagirjid lokažoattei ja dutkagoattet; mutto dasa adnujuvvu oudemusta vaost giella-oappa, dastgo dak æi šadda goassegen din gilli jorgaluvvum dam mađu, atte di dai bokte boattebetet æra olmuššlajai guim ovta dase oapa ja diedo dafhost.

Mutto don væjak ustebam munji jurdagestad cæket nuft: Dobbe læš dat oappa, galle mon birgim daina oapain ja diedoin, mi must læ, manne galga lučča sab-

melaš viggat gilvotallat æra olmuščærda guim mange dafhost, dat læ dušše čævla-
vuoda vuoiņa dakko.

Dagar jurdagak lækge aido dak, mak læk hettem ja ain hettejek sin dam rievtes dokkalašvuoda ožudæmest; dast čuovvo ain dade lage mielde bagjelgeččujubme du lagamužainad ja færtæk duttat dasa, maid ærak armostæsek dudnji addešik; dastgo, gutte dam buore i barga ožudet buok famostes, go dat læ oazžomest, juogo dat læš vuoiņalaš daihe rubmašlaš, son fæрте dam taga orrot.

Voi, voi! vuovgetet ain færtem: Boastot adnum hærvas davver læ mangasest avden vari sisa čikkum gibmot, damsagjai go oappa je jierbmalašvuotta oapata daid dobbe erit roggat aldces ja lagamužases rubmašlaš ja ja vuoiņalaš avken.

Sævdnjadaša dagok, nuftgo jugišvuotta ja suolavuotta, læk mangas davvera duššadam ja buktam čappis vaivasvuoda daloi bagjeli, ja gæina vela manak læmaš, de dak læk šaddam sikke vuoiņalažat ja rubmašlažat bileduvvum.

Uccemus skuvlastge, albmugskuvlast, šaddik manga manarievo læt erit borramuša ja biktas vadnevuodast, mi mangi læ sin vanhemi ja vanhem sagjasažai ašše. Maida manga ærrasi manak, gæina galle appe lifči buorebut manaidesek skuvli doallat,

agjanik manga čaba bæive skuvlast erit ja daina lagin oapatusast goksujek, damditi go vanhemak æi vel dalge dovda mau avkalaš oappa læ, go mailmalaš davvera æi oaine dalanaga dego varren fierramen lusašek. Damditi bagjelgeččik maida mangas daid avkalaš asatusaid, mak skuvla ja oapa ovdanæme varas læk ožžusuvvum, ja savašegje ain doluš lakkasaš skuvlaid sikke bistelvuoda ja oapa dafhost. Muttom cælka: Viddin gappalagain mon læm konfirmerejuvvum, nubbe fastain: Mon 10 bakkommin, ja nuft ain, doaivodedin, atte dast læ juo galli, ja atte olmuš æmbo oudalæbbui i galga ige darbaš viggat go dam muddui, atte konfirmerejuvvu ja irgen ja moarsen vaožzelet. Sabmelaš læ, nuftgo læm čajeta, jurdašam, atte konfirmation berre æro dakkat su ja skuvla gaskast, vaiko dam rajast æska mataši olmuš gavne lakkai oappagoattet, goas age mielde læk jiermek ja oappam navcak lassanam.

Skuvlak læk, nuftgo mon oudalest læm cælkam, mangalagaš, æi dušše kristalaš oappaskavlak, mutto maida aigalaš dujidi, mak darbašlažak olmu aigaibotui, nuftgo snikkar-, ravde-, skræddar- ja skomakar-skuvlak, borramusarakadæme-, viessodile-doallam-, šivetgæssum-, bældobargamskuvlak; stuorab vuoiŋalaš ja mailmalaš oapa ja dietto skuvlak, nuftgo bapa- eisevalde-, doaktar skuvlak ja ain æmbo.

Damditi go samek dam ragjai æi læk jottam dagaraš skuvlain æige lokkam ollo æmbo oappagirjid, go daid, wak samegilli læk čallum, de læ sin oappa ja dietto æra olmui ektui aibas uce. Damditi si færtijek maida addet buok sin vuoigadvuottašek duom ja dam fidno siste æra olmuidi, nuftgo giettaduji dafhost oidnujuvvu anaš sajin, giel dai stivrejume siste, valga- ja

stuerradiggeolbmai valjijume siste ja ain ænebuin. Gi dačaolbmaid adna gudège sabmelažzi dam mada oskalvuoda, atte su valjet formannen ja dasto doaimatægjen (Ordføreren) giel da radđetusi? Goas valjejuvvu sabmelaš valgaolmajen juobe vela daggara occat sin gaskast, gutte dokkalažan adnuši stuorradiggebænka alde čokkat? Ja æi vela ječakge sabmelažak oskeld olbmuidesek gaskast valjet gænge masage. Buorek dača vieljak alma ležžik daidi fidnoidi occut, dastgo si læk arvedægjek dai dingai harrai, moft mi galga lagaduvvut, ja arvedægjen si juo aitus dattukge adnujuvvut. Damditi færtijep ja berrijep mi maida sin adnet armolaš hærran sin oapasek ja famosek bokte, ja duđavažak læt sin lagadusaiddi. Ja mibe daidi læ duđtat, goas buok lagedægjek bivdek sin vuolebužaidesek duotta avke ja vuoigadvuotta læ stuolos alde bissomen. Mutto histoarja, dat boares oapatægje, čajeta, atte aigek læmaš, goas valdalažak læk vuolebužaidesok guoim saggahababut mænnoam, go dalaš olmuš luonogappalagaiues, nuftgo maida oidnujuvvu, atte i vela dalge læk buok baikin vuoigadvuoda ala luottemest.

Nuft de læ: uccan oapast duom ja dam dinga harrai i boade oudastmannam buoreb dillai, maid juokkehaš mai haleđuvva ja bivda su lages ja arvadusas mielde, mutto jiermetaga fal mangas. Sokka boatta daina lagin hæjob ja hæjob dillai ja manna hævvanæmes daihe dušsadæmes vuostai, dassaši go dam ollasi gavdna, maid histoarja manga boares olmušlajai diti čielgaset čajeta.

Erit vuolgam dal daina lossudatte guoratalamin, mu rakis sabmelaš ustebam, iskam diti, gavnam go maidegen jurdagid, maina du ilodattet matašim, oudalgo dam

vuoro d
gavnam
dalest l
jorgaluv
gæi gas
oidnu k
dollan i
buorran
gaskast
man ha
vum Ibi
dai gas
gaskaoca

Čace

Da
dek rik
šaddo l
re. Du
Madafra
šaddam
igjabuol
dakkam
Maida l
lam, mu
haga da
šaddo l
namest.
mest læ
maida l
obbalok
bældok
go siebi
šaddo b
Amerike
— O
veholme
ladaši č
no læm.
maid st

vuoro dærvuodaid daina dagam. Ja maid gavnam mon dalle? Juo, nuftgo mon oudalest læm cælkam, de læ basse čala jorgaluvvum vela dam moade sabmelazžige, gæi gaskast maida okta ucca čaodnamaš oidnu kristalaš čuvgetusa guvlui, mi stuorra dollan matta šaddat dalaš ja boatte ællema buorranæme harrai; Albmug skuvla sin gaskastge oainam, gost sin manak — voi man havske ja suotas! — šaddik oapatuvvum Ibmel oppi ja æra darbašlaš oapoidi, dai gaskast vela darogillige, mi buoremus gaskaacabme læ æra ja stuorab ditui.

Tacesullost November manost 1874.

Dal oidnujuvvu moft šaddo læmaš gudek rikast dam gæse. Engelandast i læk šaddo læmaš buok gornešlajaidi oalle buorre. Dušše nisuk læk oalle burist šaddam. Madafrankrikast læk buok šaddok burist šaddam, mutto davagæcest dam rikast, gost igjabuollašak ja čuorbmasak læk væha bili dakkam, læmaš šaddo maida huoneb. — Maida Italienest læi šaddo burist hevvetalam, mutto davagæcest læ čuormas ollo vahaga dakkam. — Vades læ cælket moft šaddo læ manuam dam stuorra tuiska adnamest. Muttom oasest dam vides ædnamest læmaš hui buorre, mutto ollo sajin maida hægjo. — Ruošaædnamest læ šaddo obbalokkai læmaš ærenoamaš buorre. Ollo bældok orru dam gida gilvekætte damditi go siebman viloi. Oanekažat cælket læ šaddo buorre læmaš obba Evropast, ja dave-Amerikast læmaš vuigistaga ærinoamaš.

— Ovtta sallust Kristiania lakka, mi Tyveholmen goččujuvvu, læk bargoolbmuk galladaši čoagganemid adnam, ja sin ænas fidno læmaš dat, atte laitet ja huodnašet buok, maid stivrejægjek dakkik. Dal læk algatam

avisa. mi "Demokraten" goččujuvvu, ja manbokte si jurdašik olbmuid gæsetet ječasek oaiveli. Mi æp læk dam avisa oaidnam, mutto dađemielde go mi diettep dai olbmai oaivela, gæina dat vuolga, de mi mattep maida arvedet dam oaivesistdoalo. Alke læ laitet ja njæidet viggat, maid ærak læk bajasrakadam, mutto i suige buok aigi læk nuft alke maidege buoreb asatusaid ja lagadusaid sagjai buktet. Mi æp gula sin setui, gæk buok lagadusaid ja asatusaid maidnuk, mak alla hærrain bottik, mutto mi æp mate damge miedetet, atte i galga mikkege læt buorre ja dokkalaš æra go dat, maid ječak læp dakkam. Dat læ aibas riehta, atte dam moaitet, mi duodai læ moaitetatte, mutto dat oidnujuvvu varmes davja, atte ædnagak, gæi jurda i ole odnabæive oudalebbui, moitik ja laitek vela daidge asatusaid, mak duodai læk sikke sigjidi ja maņestboattedi avkalažak.

— Gonagas læ mæredam, atte buok min rika skuvlaoaivek galgik čoakkai boattet Kristiania arvalusa adnet skuvladile birra. Okta čalle læ muttom darro avisast, mi "Dagbladet" goččujuvvu, ollo čallam skuvladile birra min rikast ja ravvim dam jurdašæme vuollai valdet. Son moaita ollo saji min skuvladile, ja moaitetatte dat maida læge. Son čajeta, atte dam dala lagadusa vuolde i mate jurdašuvvut atte oluid bissetet skuvla olbma dilest daina olbmaid, gæk buoremus addaldagai guim læk værjotuvvum, damditi go si æra fidnoin gavdnik buoreb aigaiboado. Jos čuogjage, atte barge balkas ansašægje læ, de skuvlaolbma almakan fæртеjek gusto sin lossa bargosek siste davja vagjegvuoda gillat. Sin bargo ilæk doattaluvvum muft go dat berreši. Vanhemak! Adnet din manaidek oapategjid arvost ja muitet sin. Dalle æska manna

bardnege haloin skuvli, dalle son æska avke
dobbe lægje!

— Sandnessast Stavangerest gilvijuvujuk
muorak, nammalassi bæcce ja guossa, mak
duhati mielde saddejuvujuk juokke guvlui
rikast. Goas son sameædnam olbmuk ai-
guk gæðælet daidi ollo baljes baikidi muo-
ra gilvet, mak šaddotesvuodainesek æi av-
kot gænge?

— Ias bæive dam mauost dappatuvai
dat oasetes dappatus, atte okta nuorra ol-
mai Varjagest čalgai Roavvejavrai, gosa son
hævvani. Guokte bagjeolbmui legje dast
javre lutte, mutto vaiko hættejedna sodno
baiti dokko lakkanet, de soai almaken æva
buktam su gagjot, go æva dam rašes jiena
mielde mattam lakkanet dam mattai, atte
suopanin olataëiga. Ædnagid dat badde
jåbmemi gæssa, mutto harvaid heggi. Jur-
dašægje olbmuk legje vara dam hædalaza
gagjot, mutto dalge nuftgo davja almotuv-
vui dagar jurdašmættomvuotta, mi i lifči
sagga andagasi addemest.

— Okta olmai Kristianiast læ 10,000
speise skenkem darbašegjid hæðest gagjom
diti. Sarpsborgast læ okta buorredatolaš
olmai 200 speise oarbes manai bajasgæs-
semi skenkim.

Olgoædnam oddasak.

Frankrikast læ okta valjijubme adnu-
juvvum, gost republikanalažak vuite stuor-
radiggai dam, gæn si dattu. Kæisar ja go-
nagas haledægjek æi gangem dam vuoro
sin olbmasek valjejume oudedet, vaiko dala
franska radðejubme buok juonaides ani
daidi vuoto sattem diti. Radðejubme stuor-
ra æljoin barga daid avisaid duššadet, mak
laitet roakadik su lagadusa ja gæk bargik
olbmuidi čilget, atte republikanalaš radðe-

jubme læ dat aidno, mi frankrika matta
avkotet.

— Tuiska ædnamest læk ænaš avisak
radðejume babdest. Nuft lakkai bargik dak
maida vela giellasi guinge čabbudallat rad-
ðejume mænnoðæme, amas dat duttamæt-
tomvuoda boccedattet olbmui gaskast, ja
æraidi i læk sagga duostaš almotet sin giel-
lasid; dastgo gutte dam dagaš, sust læ
maida sugja ballat ašše vuollai ječas sad-
damest. — Arnim, gi tuiska radðejumest
læ oudalest adnujuvvum airasen daihe ou-
dastolmaijen Parisast (Frankrikast), læ
giddagassi bigjum Bismarka lagadusa mielde.
Son læ nammalassi biettalam aldes
erit addemest girjid, maid radðejubme læ
sudnji čallam dalle go airasen læi Frank-
rikast. Son læ stuorra addaldagaiguim
værjotuvvum olmai ja sagga arvost adnu-
juvvum tuiska ædnamest.

Dam ruvdejuvvum osko berre olmuš
bargat hægjodet goas ja gost olmuš satiš.
Æppeosko ja vaibmogararvuotta (njuoras-
mættomvuotta) læva alelessi farolagai. Gost
duotta osko gavdno, dast læ maida alelessi
njuoras, vuollegis ja rakislaš vaibmo.

Bengel.

Diedetæbme.

Gæk goalmad jakkudaga æi aiguš oas-
tet dam avisast, si færtijek dam birra diedo
addet doaimatægjai poastarappe bokte,
mañemuš mærest November mano loppi.
Gæk dam æi læk dakkam, sigjidi šadda
goalmad jakkudakge saddejuvvum ja makso
gaibeduvvum.

 „Muitalægje“ matta dingujuvut
juokke poastarappe bokte, go jakku-
dagast maksujuvvu guokte oarta ja
gutta enkal.

Prentijuvvum F. Kjeldseth prentijumest.

Num.

II
sami v
let jot
bierga

Je

buok

ja aga

duotta

ravasti

ma du

man si

ja čuo

gæsed

ra ravv

Ja

vuorro

doavoc

dasaš l

ravvaga

kenad

atte ma

avisače

galle va

matta

*) Josju

hema

gost

mes

lifči